9.

Warhafftige newe Zei-
tung/ Von der gewaltigen Schlacht die
vor Grünnigen gehalten ist worden / zwischen
Graff Ludwigen von Nassaw/ vnd dem Graff
von Arenberg Mit seinem Spanniers/
geschehen den 23. May/ Anno
1568.

Getruckt zu Campen.

G. R. 9

ANONYMUS

WARHAFFTIGE NEWE ZEITUNG, VON DER GEWALTIGEN SCHLACHT DIE VOR GRÜNNIGEN GEHALTEN IST WORDEN

WAARACHTIG NIEUW VERSLAG OVER DE MACHTIGE SLAG DIE BIJ GRONINGEN IS GEHOUDEN

1 5 6 8

vertaling:

Ruud Muschter
∴

Groningen

muschter@home.nl
www.archive.org

3 juli 2017
gecorrigeerd 11 oktober 2018

INHOUD

BRON

1568, Keulen

http://www.zvdd.de/dms/load/met/?PPN=urn%3Anbn%3Ade%3Agbv%3A3%3A1-142651

http://digitale.bibliothek.uni-halle.de/urn/urn:nbn:de:gbv:3:1-142651

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt

INLEIDING VAN DE VERTALER

Dit zeer korte verslag behandelt de ‘Slag bij Groningen’ (lees: Heiligerlee). Een van de bekendste oorlogsgebeurtenissen uit onze vaderlandse geschiedenis.

De Slag werd gehouden op 23 mei 1568, en nog in hetzelfde jaar verscheen dit verslag.

Hoofdpersonen zijn het staatsleger onder leiding van graaf Lodewijk van Nassau, bijgestaan door onder andere zijn broer Adolf van Nassau. Jean de Ligne, graaf Von Aremberg, staande onder bevel van de hertog van Alva - de landvoogd van koning Philips II van Spanje - was indertijd de stadhouder van Groningen.

De slag, gericht tegen de overheersing door de Spanjaarden, leidde tot de Tachtigjarige Oorlog, en heeft dus in die zin geen bevrijdend effect op ons land gehad.

Ruud Muschter

HET OMSLAG

Waarachtig nieuw ver-
slag, over de machtige slag die
bij Groningen is gehouden, tussen
graaf Lodewijk van Nassau, en de graaf
Von Aremberg met zijn Spanjaarden,
geschied de 23e mei, in het jaar
1568.

Gedrukt te Kampen.

DE TEKST

Wij laten weten, dat graaf Lodewijk van Nassau allereerst door een huisman, en daarnevens nog twee huislieden, door alle drie genoemd is geworden in een gesprek[1], hoe graaf Von Aremberg met de Spanjaarden tot op twee mijlen nabij zijn leger was, en hoe zij zeer dapper optrokken. Tevens, dat graaf Lodewijk weinig tijd had om zijn volk in slagorde op te stellen. Doch door Gods hulp heeft hij met de grootst mogelijke ijver met goede orde ertoe gedaan, dat hij de victorie bereikt en behouden heeft.

Ten eerste is de samenkomst zeer gestreng en verhit geweest. Graaf Von Aremberg heeft dertien stuks groot geschut gehad, die hij van plan was in het volk van graaf Lodewijk te schieten, hetgeen hij ook deed. Doch hij schoot zo'n tien of twaalf passen tekort, zodat het volk van graaf Lodewijk geen schade overkwam, behalve uitdrukkelijk drie mannen. Daarna zijn zij elkander dapper aangevallen en hebben zij slag gevoerd.

Graaf Lodewijk van Nassau heeft onder zijn regiment vierhonderd walhaakgeschut. Daarvan heten de oversten Hautan Türca en Berchen, die verordineerden dat de haakgeschutten tot tien of twaalf passen van de slagorde moesten wegtrekken. En zo hebben zij dapper onder de Spanjaarden geschoten. Ook hebben de Duitse knechten niet verzuimd om zich dapper met hun spiesen te weren.

Graaf Von Aremberg heeft bij zich tien vaandels Spanjaarden en vijf vaandels Duitsers, en ook diverse andere naties, die allen in de slag gebleven zijn. En de vaandels zijn naar graaf Lodewijk gebracht.

Ook heeft graaf Lodewijk zich zeer ridderlijk gedragen, want hij heeft zich onder het voetvolk begeven, hoewel de landsknechten dat geweerd hebben. Er zijn twee dappere man-

[1] "is anzeigt worden / uber ein red". Onduidelijk.

nen gekomen van de Spanjaarden, die van plan waren om graaf Lodewijk om te brengen. Zij hebben graaf Lodewijk met hun geweer op het hoofd geslagen. Graaf Lodewijk had zich echter goed van geschut[2] voorzien en ondervond er geen schade van. En graaf Lodewijk heeft beiden omgebracht.

Graaf Von Aremberg is in genoemde slag gebleven, en het gulden vlies dat hij om de nek had, is naar de prins Von Arien - zijn broeder - gestuurd. Men heeft graaf Von Aremberg in een klooster begraven, en hij heeft twee geweldige houwen op zijn hoofd en een schot in zijn lichaam gehad.

Ook zijn de gevangenen bij elkaar dertig Spanjaarden, diverse oversten en verder landsknechten, die zij de dag na de slag bekomen hadden. Graaf Lodewijk is van plan de oversten gevangen te blijven houden en de landsknechten op te hangen.

Jtē der gefangener ſindt in alles xxx. Spannier/et
liche oberſten / vnd ſonſt Lantz knechte/ die ſie den an=
dern tag nach der ſchlacht bekomen haben/ der Graff
Ludwig iſt der meinung die Oberſten gefenglich zu be
halten/vnd die Lantzknecht auff zuhencken.

Ook hebben zij als buit dertien stuks groot geschut verkregen, en vierhonderd wagens met allerlei munitie en proviand, die zij voornemens zijn om naar Groningen te brengen. Dat alles heeft graaf Lodewijk aan zijn krijgsvolk gegeven, zonder het geschut en de munitie, waarmee zij zeer rijk zijn geworden en thans goed verzorgd zijn met allerlei krijgsuitrusting om de vijanden onder ogen te zien. Daarom heeft het krijgsvolk jegens de graaf een eed afgelegd om voor niets en op hun eigen kosten een gans jaar te dienen.

[2] Mogelijk is zijn persoonlijke uitrusting bedoeld.

Graaf Lodewijk heeft ongeveer een zestig man aan Duitse knechten verloren, en met name geen Welschen[3], doch omstreeks driehonderd verwond. Ook heeft graaf Von Aremberg buiten de stad Groningen meer dan de helft van de knechten meegenomen, waardoor de stad zeer zwak is geworden, waardoor graaf Lodewijk de stad tot zijn wil mocht bekomen.

En de ruiters van graaf Adolf van Nassau en Joost van Schouwburg[4] hebben zich achter een bosje verscholen, opdat de Spanjaarden niet konden vluchten of achter hen konden weghollen, wat wij wel van plan waren, doch van hen zijn er weinig omgekomen.

Ook zijn er tien of twaalf paarden aan de zijde van graaf Lodewijk in de strijd gebleven. Ook is graaf Van Megen van plan geweest om hen de dag daarna met vijfhonderd paarden en talrijke voetknechten wederom aan te vallen[5] om zijn leed te wreken. Doch hij is niet begonnen. Want graaf Lodewijk was met zijn krijgsvolk goed toegerust en wilde dat zij optrokken en met Gods genade op dezelfde wijze met hen handelden als zij voorheen met graaf Von Aremberg hadden gedaan. Toen nu graaf Van Megen dit vernomen had, is hij met ijver teruggetrokken. Graaf Lodewijk met zijn krijgslieden hebben God de Heer lof, prijs en eer gegeven, in hoogzang[6] en gebaren, voor de grote victorie.

Ook is er geen adel of overste aan de kant van graaf Lodewijk gebleven[7], dan alleen graaf Adolf van Nassau, die zich zo ver onder de vijanden heeft begeven. Ook werd een edelman doodgeschoten, die een vaandrig was. Graaf Adolf is onder zijn harnas geschoten en is begraven met de graaf Von Aremberg in één graf. Graaf Adolf ligt bij

[3] Welsch was vroeger de term die bedoeld was als aanduiding voor Frankrijk en Italië, maar die onderhevig was aan vele veranderingen.
[4] "Jost Schawenlerch".
[5] "wolte (...) in sie setzen". Onduidelijk.
[6] "obgesang". Mogelijk is bedoeld 'Lobgesang".
[7] Lees: gesneuveld.

de graaf Von Aremberg als een overwinnaar.

EINDE.

